

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо врегулювання
досудового порядку відновлення цивільних прав»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

З 28.08.2025 остаточно втратить чинність Господарський кодекс України відповідно до Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб».

Разом з Господарським кодексом України скасовуються норми щодо досудового врегулювання спору шляхом направлення претензії іншій стороні.

Згідно з частиною другою статті 222 скасованого Господарського кодексу України було передбачено, що у разі необхідності відшкодування збитків або застосування інших санкцій суб'єкт господарювання чи інша юридична особа – учасник господарських відносин, чії права або законні інтереси порушено, з метою безпосереднього врегулювання спору з порушником цих прав або інтересів має право звернутися до нього з письмовою претензією, якщо інше не встановлено законом. Цією ж статтею були визначені вимоги до реквізитів претензії, способу її надсилання, встановлено місячний строк для розгляду претензії, та вимоги до направлення відповіді на претензію.

І хоча положеннями Господарського кодексу зазначалось про право (а не обов'язок) звернутися з претензією, завжди існував ризик, що суд негативно оцінить невиконання стороною цих вимог. Особливо після того, як у 2016 році в рамках судової реформи згідно з частиною третьою статті 124 Конституції України було передбачено, що законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору.

Хоча претензія (для широкого кола неспецифічних господарських договорів) більше законодавчо не передбачена, однак сторонам у будь-якому випадку не заборонено звертатися до своїх контрагентів (у тому числі, направляти претензії) з метою досудового врегулювання суперечок, зв'язання розрахунків тощо.

Однак, зі скасуванням Господарського кодексу України законодавчо не визначеним залишається право на врегулювання суперечок у досудовому порядку шляхом направлення претензії, що призводить до недотримання вимог юридичної визначеності як елемента верховенства права (стаття 8 Конституції України) та вимог статті 1 Конституції України, за якою Україна є правовою державою.

У зв'язку з цим, варто зазначити, що висновки Європейського суду з прав людини, висловлені у рішенні від 30 квітня 2013 року справі «Тимошенко проти України» (заява № 49872/11), щодо принципу юридичної визначеності, який означає, що застосування національного законодавства має бути передбачуваним тією мірою, щоб воно відповідало стандарту «законності», передбаченому Конвенцією стандарту, що вимагає, щоб усе законодавство було сформульовано з достатньою точністю для того, щоб надати особі можливість за потреби, за відповідної консультації передбачати тією мірою, що є розумною за відповідних обставин, наслідки, які може потягнути за собою її дія (параграф 264).

Враховуючи вищевикладене, з метою уникнення юридичної невизначеності норм чинного законодавства України, доцільно унормувати та законодавчо встановити право на врегулювання в досудовому порядку порушених цивільних прав шляхом направлення претензії.

2. Мета та завдання прийняття законопроекту

Метою законопроекту є забезпечення врегулювання в досудовому порядку порушених цивільних прав шляхом направлення претензії.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом закону пропонується доповнити положення Цивільного кодексу України та встановити, що у разі необхідності відшкодування збитків або застосування інших санкцій особа, чиї права або законні інтереси порушено, з метою безпосереднього врегулювання спору з порушником цих прав або інтересів має право звернутися до нього з письмовою претензією, якщо інше не передбачено законом чи договором. Також визначаються структурні складові претензії, порядок направлення та розгляду.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Цивільний кодекс України.

5. Фінансово – економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту забезпечить врегулювання в досудовому порядку порушених цивільних прав шляхом направлення претензії.

Народні депутати України

